

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээзет

Ныбжыр пэрыохъоп

Зыныбжь хэкъотагъэхэм апае ильес къес зэхащэрэ я 6-рэ Урысые спартакиадэр Республикау Башкоростан щыкъуагъ. Аш икъалэу Уфа спортыр зиклэсэ пенсионерхэр щызэлукъагъэх, щызэнэкъокъугъэх. Адыгеим икыгъэ нэбгыри 9-мэ республикэр къагъэлъэгъуагъ.

АР-м йофшэннымкэ ыкы социальнэ хэхъонигъэмкэ и Министерствэ зэхищэрэ шъолтыр спартакиадэ «Псауныгъэ уерэ!» зыфиордем теклонигъэ къышызыхыгъэхэр ары Урысые зэнэктокъум клонхэу амал зилагъэхэр. Шъолтыр зэнэкт

къум къышахыгъэ пенсионерхэр Урысые спартакиадэм клонхэм епхыгъэ йофыгъохэр АР-м физическе культурэмэр спортымрекъ и Комитет зэшүихыгъэх.

Сpartакиадэм хэлэжъагъэхэм чыплэу къафагъэшшоштыйр

арэп анахь шъхьаалэр. Спортыр зиклэсэ пенсионерхэм япсауныгъэ изыт хагъэхъон, апкышишьол апсхыхан, ежхэм афэдэузы чыплэм исынэр зимыкласхэм ахэхъанхэр, гушыгъэгүй афэхъунхэр ары мурад шъхьаалеу ялэр.

Адыгеим икупэу Уфа щылагъэхэм анахьыжьэу ахэтигъэм ильес 80 ыныбжь. Жэнэ Асплан ыныбжь зэрэхэкъотагъэм емыллытыгъэу, спортыр иклас ыкыигуалэу мыш фэдэ зэнэктокъухэм ахэлажьэ. Аш есынэмкэ я 13-рэ чыплэу Уфа къы

щихыгъ. Адыгеим икуп хэтыгъэхэм ашынхэм зэфхысыжь дэгъухэр къагъэлъэгъуагъэх. Н. Ф. Удовиченкэм шахматхэмкэ я 10-рэ чыплэу къыфагъэшьошагъ, Л. А. Мацилевскаяя я 22-рэ чыплэу къыхыгъ. Къэралыгъом исубъект 80-м ехъумэ къарыкыгъэ пенсионерхэм язэнэкъокъу зэфхысыжь дэгүү дэдэ фэхъугъэу тюми тыхэукаштэп.

Сpartакиадэм хэлэжъагъэхэм УФ-м спортымкэ иминистрэ шүүфэс къарихыгъ, Жэнэ Асплан зыкыуигъэклэгъ, рэзэнныгъэ гушыгъэхэр къылигъохыгъэх. Йофхъабзэм къеклонлэгъэ хуульфыгъэхэм ар анахьыжьэу кычлэкыгъ. Мыщ дэжым къхэдгээшти тшоигъу Кавказым щыпсэурэ цыифхэр бэгъашлехэу ыкыи апкыышъолкэ псыхъагъэхэу зэралорэр Асплан къызери гъашыпкъэжыгъээр.

Шыгуу къэтэгъэкыжы Адыгеимрэ Республикау Башкоростанрэ зэпхыныгъэу азыфагу ильыр зэрэгэлэйтэрэр. АР-м и Лышъхъэу Къумпыл Мурат-рэ Башкоростан и Лышъхъээ ишшэрэлхэр охтэ гъэнэфагъэкэ зыгъэцэклэрэ Радий Хабировымрэ бэмышшэу Адыгеим зэлукъэгүй щызэдирялгээ. Аш къызэрэшхагъэштигъэмкэ, экономикэм, күльтурэм, промышленнэ ыкыи нэмыйк лъэнэхъэмкэ шъольыритлур зэдэлэжъэн, ныбджэгъуныгъэу азыфагу ильыр агъэлтиэн гухэлхэр ялх.

Гъонэжъыкъо
Сэтэнай.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ иунашъу

Рэзэнныгъэ тхыль ятыгъэним ехыллагъ

Общественнэ йофшэнным чанэу зэрэхэлажьэхэрэм фэш ми къыкъэлтыкъохэрэм рэзэнныгъэ тхыль ятыгъэнэу:

1) **Бабкин Сергей Василий ыкъом** — Урысые общественнэ организациеу «Сэкъатныгъэ зиэхэм я Урысые обществэ» зыфиорэм и Адыгэ республикэ организацие хэт, Адыгэ Республикэмкэ Обществен нэ лыялъэкло комиссиен хэт;

2) **Уайкъою Рэмэзан Шухъаибэ ыкъом** — Уры-

сые общественнэ организациеу «Сэкъатныгъэ зиэхэм я Урысые обществэ» зыфиорэм и Адыгэ республикэ организацие хэт;

3) **Кондратенко Олег Виктор ыкъом** — Урысые общественнэ организациеу «Сэкъатныгъэ зиэхэм я Урысые обществэ» зыфиорэм и Адыгэ республикэ организацие хэт;

4) **Узлиян Вартануш Владимир ыпхъум** — Уры-

сые общественнэ организациеу «Сэкъатныгъэ зиэхэм я Урысые обществэ» зыфиорэм и Адыгэ республикэ организацие итхаматэ игуадз.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
Къумпыл Мурат
къ. Мыекъуалэ,
Юныгъом и 3, 2019-рэ ильес
N 239

Хэбзэгъэуцугъэр гъэцэкIэгъэн фае

Къольхъэ тын-Іыхыным пэшүекIогъэнымкэ юофшIенyr зэрифэшьуашэу зэхэшгъэным фэгъэзэгъэр республикэ Комиссием зичэзыу зэхэсигъоу тыгъусэ илагъэм тхъаметагъор щизэрихъагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу КъумпIыл Мурат. юфтхъабзэм хэлжъагъэх федеральнэ, республикэ ыкли муниципальнэ хэбзэ къулыкъухэм ялашхэр.

Къералыгъо къулыкъушIехэм яхахъохэр зыфэдизир зэрэйт декларациер игъом къатыным, кадрэхэмкэ подразделениехэм яшюонгъонигъэхэм зэмвэзгъыныгъэхэр къахэммыкынхэм афшI АР-м и Премьер-министрэу Александр Наролинимрэ ыпшшэкIэ зигугъу къэтшыгъэ ГъэорышапIэмрэ юофшIенyr агъельшынэу КъумпIыл Мурат афигъэптиагъ. АР-м и Лышхъэу гумэкыгъо зыдэшиэ нэмийкI чыпIэхэм къаштууцугъ, ахэр дэгээзижыгъэнхэмкэ

ведомствэхэм, муниципалитетхэм ялашхэм пшъэрыльгъэнэфягъэхэр афишигъэх.

Къольхъэ тын-Іыхыным пэшүекIогъэнымкэ чыпIэ зыгъэорышIэжъын къулыкъухэм яюофшIэн зэрагъэцакIэрэм епхыгъэу къегущигъэх ыкли зэфхъысыжъхэр къаштыгъэх Красногвардейскэ, Мыекъопэ ыкли Тэххутэмымкье район администрациихэм ялашхэр.

Джащ фэдэу хэбзэгъэуцугъэу щиIэм диштэу цыфхэм ялэжьапкэ алэкIэгъэхгэйгэн,

Къералыгъо ыкли граждан къулыкъу ІэнатIэ зыгъигъхэм къольхъэ тын-Іыхыным пэшүекIогъэным фытегъэпсихъэгъэхэр хэбзэгъэуцугъэм къигъэнэфэрэ шапхъэхэр зымыгъэцакIэхэр къыхэхъэцгъынхэмкэ юофхэм язитет зыфэдэр арыанах шыхъаэу къэзэрэгүйгэхэр.

Къольхъэ тын-Іыхыным пэшүекIогъэнымкэ хэбзэгъэуцугъэм къигъэнэфэрэ шапхъэхэр пытагъэ хэльэу гъэцкIэгъэнхэм зэрэфаер республикэм ялашхэр хигъэунэфыкIыгъ.

— Къольхъэ тын-Іыхыным пэшүекIогъэнyr мэхъанэшхо зиэ юофигъохэм ащищ, арышь, мышкэ хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэцакIэрэм лыплэгъэнyr пстэуми анах шыхъаэу щит. Непэрэ мафэм ехъулэу чыгу зэфыщыкIэхэмкэ юофшIенyr зэрифэшьуашэу зэхэшгъэхэм, шапхъэхэр гъэцкIэгъэнхэм профильн ГъэорышапIэм ынаэ тыригъэтин фае. Мыш дэжкын лъэныкю пстэури зэхэфыгъэным, аш унэшьо гъэнэфагъэхэр къыкIэ-

шыкIонхэм мэхъанэшхо иI. Сид фэдэрэ инвестционнэ проект тэгъэцакIэми, мы юофигъор ары анах шыхъаэу щитыр, арышь, ар зэшохыгъэ зэрэхъурэм бэ ельтигъэр, — къыуагъ КъумпIыл Мурат.

шыпкъагъэ хэльэу мы юофигъом къекIолгэгъэн зэрэфаер КъумпIыл Мурат къыхигъэшыгъ, ашкIэ муниципалитетхэм ялашхэм пшъэрыльхэр афишигъэх. Республиком юхахъохэр зыфэдизир гъэунэфэйхэмкэ мы юофшIенyr зэхэшагъэ зэрэхъурэм бэ зэрэлтигъэр къыуагъ. Джащ фэдэу пэшэ ІэнатIэхэм аlyтхэм бзэджэшIагъэу зэрахьагъэхэм яхыгъэ къэбархэр хэбзэухумэкло къулыкъухэм игъом алэкIэгъэхгэйгэн зэрэфааем мэхъанэшхо ратыгъ.

ТХАРКЬОХЬО Адам.
Сурэт□□р А. Гусевым тыригъ□□.

Нэбгырэ 34-мэ афэгушIощт

Урысыем Пенсиехэмкэ ифонд и Къутамэу АР-м щиIэм ипенсионер 34-мэ Іоныгъом аныбжь ильэс 90-рэ ыкли нахыбэ зэрэхъухэрэр хагъэунэфыкIы.

Ахэр зэкIэ Хэгъэгу зэошхом иветеранх, тылым илофышIэх. ЗимэфкIхэм къафэгушIощт Урысыем ФедерацIи и Президентэу Владимир Путинир.

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэу зынбжь ильэс 90-м, 95-м къекIолгагъэхэм якъэбар мазэ къэс Пенсиехэмкэ фондым и Къутамэу АР-м щиIэм Президентым и АдминистрацIе Iэклегъахъэ. Ар илэубытIеу къералыгъом илашэ зиубилей хэзигъэунэфыкIыхэрэм къафэгушIо.

УФ-м Пенсиехэмкэ ифонд и Къутамэу

Адыгэ Республиком щиIэм илофышIэхэр зимэфкIхэм ягуапэу афэгушIо, шлоу щиIэр къадэхъунэу афэльялох.

Шүшлэнным пае: мы ильэсир къизихъагъэм къыщыублагъэу зынбжь ильэс 90-рэ ыкли нахыбэ хуугъэхэу зиобилей хэзигъэунэфыкIыре нэбгырэ 323-мэ къералыгъом илашэ къазыщыфэгушIорэ тхылтыр къафагъэхыгъ.

Урысыем Пенсиехэмкэ ифонд и Къутамэу АР-м щиIэм ипресс-къулыкъу

Мыекъуапэ щыпсэухэу, ихъакIэхэу лытэнэгъэ зыфэтшIыхэр!

Алэрэ дунэе заом ильэхъян Адыгэим икъушхъэчэхэмрэ Пшызэ шьольырым икъэзэхъэмрэ зэрэзэдээуагъэхэм фэгъэхыгъэ мэфэкI юфтхъабзэхэр. Мыекъуапэ культурэмкэ икъэлэ парк 2019-рэ ильэс имён 100-м щиIэхъэм шьуахэлэжъэнэу шьукъетэгъэблагъэ. Адыгэ Республиком иартист цэрирохэм мыш концерт къыщатыщ.

Юфтхъабзэхэр сыхъацугъэр 18-м рагъэхъэштых.

Программэм хэлэжьэнхэу регъэблагъэх

Сенаторэу, УФ-м Федерациемкэ и Совет дунэе йоффхэмкэ и Комитет итхаматэ игуадзэу, шэныгъэхэмкэ Дунэе Адыгэ академиим ипащэу Къанэкъо Арсен лъепкым фэгумэкъирэ, аш кырыклощтым өгүпшигэрэ цыфхэм ашыщ.

Къэбэртэе-Бэлъкъар Республиком ипащэу зыщетым республикэм ишкыгэгъэ специалистхэу экономикэм хэхъоньгъэ ышыным фэлэжьэштхэм яегъеджэн, якъэгъэхъазырын фэгъэхъигъэ Программэм къэцакло фэхъуи, ныбжыкэ 200-м ехъу іекъиб къэралыгъохэм аш ашыригъеджагъэх. Ахэм Великобританием, Индием, Сингапур яеджеплэ анах дэгъухэм гэсэнгъэ ашызэрэгъэточыгъэ, ашыщыбэ Къэбэртэе-Бэлъкъар Республиком иминистерствэхэм ыкчи ведомствэхэм юф ашаша. А шэн-хабзэр мыгы лъигъэктэнэу тыриутигъа.

Сигуалеу шуушыгъэгъуазэмэ сшоигуу йоныгъом и 1-м къыщгэгъэхъэу Шэныгъэмкэ Дунэе Адыгэ академиим гэсэнгъэм ылъянкъокэ шушшэ проектэу сэ сзыифгээзагъэм и Программэм зэрэльыгъуатэрэр, — къыщело исайт Къанэкъо Арсен. — Пшъэрыльеу Программэм иэр зишэ шэгъошхуя ыкчи сэнаущыгъэ зыхэль ныбжыкэхэм экономикэм хэхъоньгъэ егъэшыгъэнимкэ яшкыгэгъэшт шэныгъэхэр ягъэгъотыгъэнхэр, ехъхэм ашхъяеки ясэнхъватки хэхъоньгъэ ашыныр ары.

Цифровой экономикэм къыгъэуцурэ пшъэрыльхэр зыгъэцкэштхэ ныбжыкэхэр егъэджэгъэнх фае. Президентэу Владимир Путиним Федеральна Зэлукъем фильжыгъэ Джэспалзэм къызэршигъа, «А пшъэрыльыр лъепкым ишынгъончъагъэ ыкчи Урысыем итехнологическ щынгъончъагъэ, тинеуцир мафэ зэлъытгъэ юфыгъу».

Ильэси 10 тешэ къес сэнхъятыкэ-

хэр къэхъух. Я 21-рэ ллэшэгъум уряшыкъигъэу зыплытэжыным пае зэхъокынгъэу экономикэм хэхъухъэхэрэм уалыпплэн ыкчи икілэрикъеа уеджэжы зэптын фае.

Сэ шхъхъеки аш ренэу сынаэ тет, щылэнгъэм дэгъэштэним, сидэбэкъоним сыпыль, кіэр зээгъэшлэним ыкчи аш юфыгъо фэдэу семыпплэу згэцэкэн, зэптын фэе юф гэшлэгъонзу кызышлосэгъэши. Сицыхъэ тель гэсэнгъэм хатлъхъэрэ мыйлкум шуагъэ кызыртыштым анахэу едгэджагъэхэм ашыщбэхэм къэралыгъо структурэхэм ыкчи предпринимательствем ашылажжэхэхумэ. Экономикэм ылъянкъокэ непэрэ уахътэм диштэу куоу гупшигэрэ, еплыкъэхэр зэблээхъуяхэрэ ныбжыкъэхуу пшъэрыльыбэхэм афэклонхэ зылъэкъихэрэм регионым ишылаки нахьшу ашын альэкъиц.

Хэта Программэм хэлэжьэн зылъэкъицтыр?

Ильэс 35-рэ мыхъугъэ ныбжыкъигъэ ашпъэрэ гэсэнгъэ (бакалавриат, специалист магистратурэр) зиэу, инджилызыбэр дэгъоу зышэу, шхъафитэу руыгүүшээн зылъэкъирэ ары. Аш нэмийкэу адьгабзэр ыкчи абхъазыбэр зышэрэ ныбжыкъэхэм, ахэр къыхахыхэ зыхыкъэ, нахь анаэ атетыщ.

Программэм хэхъащтхэм якъыхэхъин уцууцыиц клошт. Зэлукъемкэ нэбгыри 10 къыхахыицтыр. Ахэр адьгэхэр зыщипсэурэ республики 3-р ыкчи Абхъазыр арых зыщыицтыр. Нэбгыри

10-м щыщэу 5-р Къэбэртэе-Бэлъкъарым, 2-р Адыгейим, 2-р Къэрэшэ-Щэргэжэсийм ыкчи 1-р Абхъазым къарыкъицтыр.

Зэлукъум хэлэжьэнхэ альэкъицтэп блэкъигъэ ильэсхэм ыкчи непэ Программэмкэ еджэхэрэр, Программэм икомиссие хэтхэр, щыкъигъэ тхыльхэр икъу фэдизэу къезымыгъолагъэхэр, зимье тхыльхэр, зэфэдэ рекомендациихэр къезыхылагъэхэр.

Программэм хэлажъэ зышоигъохэм комиссие иэлектроннэ почтэу atapprogramma@mail.ru зыфиорэмкэ ятхыльхэр къагъэхъинхэ альэкъицт. Ахэр:

- паспортым
- ашпъэрэ гэсэнгъэ зэриймкэ дипломым
- инджилызыбэр зэришлэрэмкэ сертификатым
- хыкумым иоф зэримыгъагъэмкэ
- наркологическ диспансерым зэрэхэмтымкэ

— психоневрологическ диспансерым иучет зэрэхэмтымкэ справкхэр;

— рекомендациеу организацием къуитыгъэм ибланк тетхагъэу ыкчи мыхъурыр едзигъэу,

— о укъыхынным лъапсэу фэхъуяа зэрэйт письмэм;

— уиперсональнэ даннэхэм юф ашынгъэм узэрэзгъырэм якопиехэр.

Программэм хэлэжьэштхэр уцууцыиц къыхахыицтыр.

Алэрэ уцууцом кандидатхэм ятхыльхэр ыпшъэкъэ зыцэ къетгуягъэхэр комиссии фаяхыхээ. Зигуу туу къэтшыгъэ тхыльхэм амныгъигъэу кандидатым граммотэхэр, сертификатхэр ыкчи нэмийктихыльхэрэу зэнэкъокуу зэфэшхъафхэм ыкчи программэмхэм зэрахэлэжъагъэр къээзыушихъатхэрэри ыгъэхъинхэ фит.

Ящэнэрэ уцууцом кандидатыр зэдэгүүцэгъумрагъэблагъэ.

Ящэнэрэ уцууцом кандидатхэм профессиоナルнэ зэдэгүүцэгъумрагъэ специалистхэм ыкчи экспертихэм адьяялэшт.

Уцууцыиц ыууж тхамэфитум къыкоцы къыхахыгъэхэм макъе комиссии арэгъэу. Программэм хэхъагъэхэр ыпкэ хэмийлэу іекъиб къэралыгъохэм яапшъэрэ еджаплэхэм магистратурэм ипрограммэмкэ ашеджэштых.

Тхыльхэр чъэпьюгъум и 1-м нэс аштэштых. Нахь игъэкотыгъэу къэбарым зыцызыгъэгъуаз зышоигъохэм Программэм хылылгъагъэу сенаторым и официалнэ сайтэу — <https://arsenkanokov.ru/> зыфиорэмрагъотэшт.

Уччэ зиэхэр телефонэу 8-495-69-21469-мкэ төонхэ альэкъицт.

Лъэмиджым игъэцкэхъин аухыгъ

Федеральна гъогоу А-159-м (Мыекъуапэ икъеу Кавказ къэралыгъо биосфернэ заповедниким екъоллэрэ гъогум) пхырыкъирэ псыхъоу Шхъэгугащэ тель лъэмиджыр йоныгъом и 1-м къызэуахыжыгъ ыкчи аш иоффшэн ригъэжъэжыгъ.

Непэрэ мафэм ехъулэу гэцэлкэхъинхэм япхыгъэ псэольшэш иоффшэн шхъаэхъэр аухыгъэх, мышкылыцыштиль чыпшээ изетгээпсихъан лъагъэкъуатэ.

Шхугу къэдгэжъэжын, гэцэлкэ-

жын иоффшэнхэр 2018-рэ ильэсийм чьэпьюгъум и 5-м аублагъэх ыкчи гээмафэм иублэгъум аухынхэу щытыгъ. Мы уахътэм къыкъоц гъогушхэм лъэмиджым тель гъучубон пкыыгъор гъучубон хэшшыкъыгъэмкэ зэблахуугъ, джащ фэдэу монолитнэ плитэ аш тырадзагъ. Ар заводым къызыдагъэгъыгъ ыкчи бгээфедэным фэхъазыр блок инишэу зэхэт.

Ыпшъэкъэ къызэрэшхэдгэштэгъэу, федеральна автомобиль гъогоу А-159-р Мыекъуапэ екъыш, Кавказ къэралыгъо биосфернэ заповедниким екъуалэ. Аш икъыхагъэ километрэ 77,1-м ехъу. Мыш тель лъэмиджыр 1969-рэ ильэсийм ашыгъагъ. Аш изытет уигъэрэзэнэу зэрэшмытыйм къыхакъе гэцэлкэхъинхэр rashыллагъэх ыкчи охтэ къэкъим зэтэрагъэпсихъажыгъ.

(Тикорр.).

Редакцием къатхырэ письмэхэр

Клалэхэм тафэрэз

Колхозхэр щылэхэ зэхъум, Джэджехъэблэ колхозэу «Октябрь» зыфиорэр анах зэтегъэпсихъагъэу районым итхэм ашыщыгъ.

Пэшэ дэгъухэр сидигъуи аш иагъэх. Джармэкъо Шумафэ, Хъакъэко Хъамедэ, Янэкъо Исхъакъ, Тыгъужь Къасполэт, Тыгъужь Хъалидэ шуукъэ цыифхэм агу къинаагъэх. Тхъэм джэнэтэр къарет, зэкъэри дунаим эхъяжыгъэх.

Ахэм ягъом цыифхэм

хъяр ялэми, къин къафэ-къуагъэми, шъоущыгъуки, дагъэкли, хаджыгъэкли унагъохэм адэлэштэгъэх.

Джы колхоз тиэжъэп, чыгухэр Лылэлпэ Ибрахын мэрэ Кушуу Рэмэнэнэр ялашхэрэу къалэхэм алжых. Ахэм къоджэдэсхэмкэ анаэ къыттет, ильэс къес

Къурмэним ехъулэу нэж-лукъхэу чылэм дэсхэм лаххэр къытфашых. Къалэхэм къоджэдэсхэр лъэшзу афразэхэу «тхъашуе гээпсэу» арапо. Псаунгыгъэ пытэ ялэнэу, ягъот хэхъо зэптынене афэлъалох.

ХҮҮТ Якъуб. Иоффшэним иветеран.

Шъусакъ!

Федеральна къэралыгъо бюджет учреждениеу «Темир-Кавказ УГМС-м» къызэртигъэмкэ, йоныгъом и 4-м машлом Адыгэ Республикэм итемыр, игупчэ чыпшэхэм закъышштэн ылтэгъицт.

Мы мафэм лъэшэу шъусакынене, тхъамыкъагъо къемыхунымкэ шапхъэхэр зэкъэ къыдэшшүүтэгъенхэу мэшшогъялаусэхэр къышыбоджх.

— Mashlom зыкъиштэнимкэ щынэшохго Ѣылэу зызэхшүүхыкъе мэзым шъумыкъу. Тхъамыкъагъом шъузырихылэкъэ телефонхэу 101-мкэ 01-мкэ шүүтеу, — къытыгъ Урысыем и МЧС Адыгэ Республикэмкэ и Гъэйорышлэпэ шхъаэлэ ипресс-кульякъу.

Урысыем и МЧС Адыгэ Республикэмкэ и Гъэйорышлэпэ шхъаэлэ ицыхъешлэгъу телефоныр 8 (8772) 56-80-78.

ГҮЭСЭНЫГЬЭМ ФЭЛЭЖЬАГЬ

Ау унэгьо лужкум щыпсэү-хэрэм шульэгьуи, гуклэгьуи щамыгъаклэу сабыир къэтэджыгь. Я 8-рэ классыр къызехъум, медсестра хъунэу фэягъэти, Мыекъуапэ къэкъуагь медучилищым члэхъанэу, ау илахьыл бзыльфыгъэм «Упсынклаашэшь, укол тэрээзэу пшышуущтэпшь, педучилищым учлахъэмэ нахьышу» ытуагь. Ац тетэүи хъугъе, 1966-рэ ильэсэм дошкольнэ пүнгигъэмкэ клэлэгъэджэ училищым къышыззуахыгъэклэ отделением члэхъагь. Пшьашъэжьые чан цыкылур псынклэу еджэнэм зылэпищаагь, дэгьоу еджагь.

— Шылпкъеу плоштмэ, кэллээгъедэх училищым сишилээгыгъе епхыгъе шылпкъеу хьущтми сишлагъэп, — къелуватэ Хъанэ. — Еджэгъу ильэсхэр гъешлэгъон дэдагъэх, кэллээгъеджэдэх дэгүү дэдэхэм тырагъаджэштыгъ. Колхозым практике тызэрэштыгъээр, псаунгыгъэм и Мафэхэу зэхатщэштыгъэхэр, къушхъээм тызэрэклоштыгъээр, кэллэцыкly ыгынпэхэм, пионер лагерэу хы Шуцлэх юшьом лутым тызэрэштыгъээр сыгу къинэжбыгъэх.

Еджэгүй уахътэм къыхиубытагъэх хэкумкэ мэхъанэ зилэхъулье-шлагъэхэр. Къэсэшлэжбысауѓэтэү «Навеки с Россией»зыфиорэр, училищым ыцлэзыхыре Андрыхьое Хъусенисауѓэт къызэрэзэуухыгъэр ыки нэмыхкхэр. Сыдрэ юфхъябзэу хэкум щызэхашэрэмтыхэлажьаштыг.

Тынчлажбэгчтын б.
Лъэшэу сафэрэзэу сыгу илтыхы
тызэрэрэгжэдэжэцтим имыза-
кью, цыфы тыхьунымк! Э щысэ
тфэххүгъяхэу, училищим ипэ-
щаагъяу Нэпсэу Фазиль, кэл-
лээгъаджэхэу Жэнэл! Тэмарэ,
Надежда Шевляковар, Цуук! Гъозыр,
Хъакурынэ Казбек,
Бэрэтэрэ Мурат ыкын нэмыкхэр.

1974-рэ ильээсүм къышыублагь энэ непэрэ мафэхэм анэсэү Хана Нууховнам (ары зэрэджехээр) училишым Йоффшишагь.

Щынджыек! Трэхъю Юсыф иунағъо къихъухъэгъэ пшъэшъэжъем
Хъанмеләч фаусыгъ. Ильэси 4-м ехъугъагъ нылэп ятэ дунаим
зехыжым.

«Дунаим къитехъорэ цыиф пэпчъ насы-
пышю зильытэжсын фае. Сэ синасы-
пышю къисищэхъу. Къэзгъэшлагъэм цыифхэм
сырящикиагъэу ренэу къисишюшыгъ. Шу слэ-
гъурэ йофшиэныр згъэцэкиагъэ, сијофшилані,
сијофшиїэгъухэр шиу слэгъүгъэхъ».

кіләләңцықылу Ығызыпілеу N 19-р базовәү щытығы. Аш практикәр кіләләпшү хұыштхәм щядгъэхы-щтығы. Студентхәм япрактикә иззәхәшән хәшілкі фызимыләм апәрәмкә ар кызыэрлықлоу кынышошыщт. Ау тоғыр аш тетәп.
— Орәеджап!, орзекіләңцықылу Ығызып практикә щыпхының узыдәкілөгъә организациер кыныш-фәен фае, студентхәм іспізегү көафәхъұным фәхъазырхәмез,

Практикэ зэгүүсэу зыхырэ студентахэм якъыхэхини кыыдеплытэн фае. Дэгьоу зэхэшгээ практикэм мэхъянэшго ил. Аш сзызэрэфгээзагъэм кыыхкэйу цыифыбэмэ сяпхыгъеу хууцтыгъ. Зэкэми жабзэ кызызэфдэгъотыщтыгъ. Ioф зыдэсшлагъэхэм сафэрэз. Ахэр ублэпнэ классхэм якълээгъэджэ анахъ Iазэх, къеллэпү дэгүхүү. «Тхъашьуегъэпсэу» ясломэ счлоигъу. Адыгэ респуб-

ликэ гимназирем, гурыт еджалыу
NN 7-м, 15-м, 6-м, кіләләцкылук
Іыгызыпшы N 55-м ыкыл нә-
мыкылхәм япащәхәм, якіләзбә-
джәхәм ыкыл якіләспүхәм. Ахәр
ренеү сиіләпшыларгүләх

Ильэс 45-рэ 10ф зыщиш! Эгъэджап! Эм иунагъом фэдэу Хъанэ кынтугушы! Цэ

къытегүштүү.

— Училищым, етланэ кол-леджим ипащэхэр зэкіери цыиф ىушыгъэх, пәнч дэгүүгъэх. Ахэр ыпшъэкіэ зыцэ къеслögөө Нэлпсүү Фазиль, Platéekъю Аскербый, Ачумкуя, Казбек, Къалазаж

Мурат. СССР-р ильэс 60 зэрэхүүрэм ипэгъоклэу еджаплэхэм азыфагу щыклогъэ зэнэкъокьум училищым теклоныгъэ кыышидыхыгъа... Сэ а лъэхъаным путевкэ кысати, Прибалтикамыкы Белоруссием тхъамэфишрэ сащылэгъа. Ацумыжъ Казбек ильэс 25-рэ училищым, етланэ коллеждым ипэщаагь. Коллеждым медалэу «Адыгейим и Шытхузехъ» зыфиорэр кызыфагъэшьушэм, сэ сшхъэктээ кысатыгъэм фэдэу сыгушлэгъаагь, сицшылэныгъэ хьеаулыеу мыклюгъэу кыысшлэшыгъ. А лъэхъаным кіэлэгъэджэ практикэм Ольга Затенкэр ипэщаагь, аш сепхыгъэу Ioф сшлэгъэ. Хъакыунэ Фатимэ, Едыдж Аминэт училишыр къаухыгъ, етланэ завучэу Ioф мыш щашлагъ. Мы аужырэ ильэсхэм Къэгъэзэжь Мурат Ioф дэсшлэгъ. Зэкіэри пэще дэгүүгъэх, къюдэунхэ, узэхахын альэктэу щытыгъэх, зышицыклагъэм лэпнэлэгтуу къып-фэхъунхэм фэхъазырыгъэх.

Колледжым шэн-хэрбээ щынхуягээ тофхьабзэхэр щынзехатшэцтигээх. Ахэм аышнгүй студент ГъэшЛягъэхэр ильэс

Студентхэм япрактике изэхэ-
щүүлугэй, кілэццылы ыгыныг э-
хэм ачысхэм экологическэ
плунгын ягъэтгэтигъэним
итериире иметодикэрэклэ курс-
сын ариг-хүнгэй.

Іофым нахъ шуагъэ къытэу зэхэпщэн плъэкыщ, — къеуатэ Хъанэ. — Практикэ зыхырэ студентхэмрэ кълээгъаджэхэу ё кълэптихэу ахэр зигъусэцхэмрэ нахъ зэпблагъэхэу йоффолашчим синде тогтн.

къэс къызэрдгъяблагъэхэрэп.
Ахэр Бэджэнэ Мурат, Мэшбашэл
Исхъакъ, Ацумыжъ Казбек,
Мамыекъо Ким, Жэнэ Нэфсэт,
Абэтэ Цуцэ, Шъэожъ Розэ ыкы
нэмыкхэр. Гухэкл нахь мышлэ-
ми, ильяс къэс ахэм япчыагъэ
нахь макл махьц.

— Дунаим къытэхъорэ цыиф пэпчъ насыпыштоу зильтигэжкын фае. Сэ сынасыпыштоу къыс-щэхъу. Къэзгэешлагъэм цыифхэм сырящыклагъеу ренэу къысшто-шыгъ. Шу спъэгүрэ тофшлэнэр згъэцэклагъе, силофшлаплэ, силофшлэгүхэр шу спъэгүгъэх,

— elo Хъанэ.
Хъанэ пшъэшьиту ыпIугъ,
ылэжьыгъ, ахэм къаклэхъухъэгъэ
кIалэхэр лы хъугъэх, шъхъадж
илоф егъэцакIэ. Янэжь шу альэ-
гъу, кыифэсакъых. А зэпстэури

насыпыгъ.

Нэүасэ сызфэхъугъэ бзыль-
фыгъэм ышъхъе ехыллагъеу
къезгъеуатэ сшоиғъуагъеми,
илюшлэн, илюшланлә ыкылы
къехъуштыгъ. Июшланләр къыбы-
гынәу илюшләгъухъэм къахэ-
кылжырэм фэдагъ. Ареуи къы-
члэкъигъ, ильесыкъе еджэгъур
римыгъэжъежынынәу таубытагъэ
зарышыгъяар нафа къехъугъ.

СИХЪУ Гошиагъу

Ятлонэрэ дунэе заор къызежъагъэр ильэс 80 хъугъэ

Тарихъим ухэлэзыхъажынэу щытэп

Ятлонэрэ дунэе заор кызежьагъэр ильэс 80 зэрэхүгъэм епхыгъэу тарихъ шіеныхъэмкіэ докторэу, доцентэу, гуманитар ушетынхэмкіэ Адыгэ республикэ институтэу Т. М. Кірацщымыцікіэ щытым инаучнэ тофышлэ шхъялэу, Урысые общественнэ-къералыгъо организацеу «Урысые дзэ-тарихъ обществэу Адыгэ Республикэм щыїэм» ирегион къутамэ итхаматэу Ацумыжь Казбек истатья кыхэтэуты.

Ятлонэрэ дуннэе заор къызежъэгъэ нэүж ильэс 80 тешлэжьбыгъэми, ар зыпкъ къикыгъэмкээ джы къынзэссыгъэм Къохьаплэми Урысыеми ащызэнэкъокъух. Ашкэ СССР-м имыхъакъ къитезыльхъэ зышлоигъохэр щылэх. Хэгъэгүйтүр зэрээмийзэощхэм фэгъэхыгъэ пактэу 1939-рэ ильэсүм шышхъяйум и 23-м Германиемрэ СССР-мрэ зыкілтхажыгъяхэмкээ елплыкъал Ев-

тхэжьыгъэхэмкээ епльыкіеу Европэм ихэгъэгүхэм ялэр нафэ. Урысаем уасэу илэр нахь көзөгъэыхин зыльэцкыгъэхэр «тидемократхэу» советске тарихыар иклэрикіеу күэзитхы-күхжигъэхэр ары. Зэххэм СССР-м иэкономикэ зыкырагъэлтийн, штрафной батальонхэмрэ тикъотгүхэмрэ яштуягъэкэе Теклоныгъэр кынцэтхыгъеу ахэм ало.

Ятлонэрэ дунээ зам итарихь зэшүйдгүйжээ хууштэл, шыныкъэм тыфэбэнэн фае. СССР-р зызб-гырэзижь нэүж союзне республикштыгъэхэм ашыгсэухэрэм а хүүгээ-шлагъэхэм епльыкіеу афырлээр зэхжокыгье хүүгээ. Хэгэгүэй зэошхом ильэхъян льэпкхэр зыч-зыгчэйю зэрээзжкоуцогъягъэхэр ахэм арысхэм ашыгыншэжьеу фежьагь. Иль-сипшил пчьягъяа тешэжжигъеу ахэм

Белоруссием щызаэогъе партизан купхэм аышц горэм хэтыгъе В. Плешевеня мырэущтэу етхы: «Тикъэралтыгъо 1945-рэ ильэсүм ижъоныгъуаклэ Хэгъэгу зэошхом зэрэщитектуагъэр тинэрыйтэгъугь. Ау мы аужыре ильэс 10 – 15-м зыгорхэм сипшигчын ташжээвэр ахэм якъэлэцыкхумэр якъорэльфхэмр фашист уклаклохэм саугээтхэр афағаэцуунхэр, Прибалтикам зэрэшыххурэм фэдэу, советскэ дэзклоилхэм хымэ чынгур лашэклэ аубытгыгэу алтытэныр, тарихынмкэ тхылтхэр икіэрлыкэу клаатхыкылжыныр хэт ышэнэя?

тарихъыр клатхыкылжъэу, а заор зыпкъ къикыгъэр мытэрэзэу къагъельгъаю, хүгуз-шлагъэхэр зэпырагъазэу, тэри мызафэу тызекуагъэу къашуагъэшлэу аублагъ. Ахэм тынапэ тырахы... Фильмхэу «Штрафбат», «Московская сага» е «Оккупация мистерии» зыфилохэрэм ащытльэгъухэрээр шыгыкъэм пэчыхъяэх. Аужырэ фильмэр партизан движениер Белоруссием ээрэццызэхэзгэгъяэхэм фэгъэхыгъ. Цыиф жыгъяэхэр текакхохэм апэгъокхэу, ахэм адэлэжьэнхэм фэхъязырхеу, ау НКВД-м хэтхэу Москва къикыгъэхэм мамыр цыифхэр агъащхээз мэзым хагъээхъэштгэгъяэху, бандит күлхэм афэдхэр захашантгэху ашшытгэлгэх.

Къохьаплэм щыщ тарихълэжхэм американцэхэмрэ инджылызхэмрэ СССР-м къыдырагъаштэштыгъэу, ашт Иэпилэгъушо къыратыштыгъэу къауатэми, Ioфым изытетыгъэр нэмэйк шыгыкъ. Германиер Советскэ Союзыим къызытебэнгээ апэрэ мафэхэм США-м ивице-президентэу Г. Трумэн ылгъагъэр тыгу къэтэжъугъэгъэжъ: «Германиер текло хъумэ – Урысыем, Урысыер текло хъумэ – Германием тыйдеэн фае, ахэр нахыбайоу зэрэрэукылжых...» США-р зыффеягъэр СССР-р нахь хъыбэй хъунры ары. Джары ятлонэрэ фронтым икъызэлхүн зыкылдэмийгузажъоштгэгъэри.

Фашист Германиер СССР-м

зэхцээнтгэйхэу аш щигтэльгэй. Ау тофыр зытэтигъэр нэмькү шыгын. 1941-рээ илтээсүм бэдээгүм ыккэхэм адэж нэмьц төхжлохэр тикүүаджэу Озломель кындаа бэнагъэх. Тикюоджэ совети, кытпэгчунэнгэу кьоджэ советми ятхаматэхэмрэ нэмькү кьоджэдээс цэргийхэмрэ колхоз правлением ишагу щаугьойхи, зы нэбгырэ къэмьнэу аукыгъэх. Ахэм тикүүаджэ къабгынэ зэхъум аш лыгъэ къырадзгыг. Тыдэки арэущүүтэй ахэр щызеклощтыгъэх. Советскэ Союзым ис льэпкхэр зэклэ зэкьюуцагъэхэти ары аш фэдэ зэошхом теклоньгъэр къышцэдхын зыкээтльэкын. Гэр»

Фашист Германиер СССР-м кытебани, Дээ Плыжым хэтхэри, советскэ цыиф кызырь-клохэри аш пхъашэу зыпэу-цужыхэх нэүж ары нылэп къохьэ-пэх хэгээгүхэм СССР-м кындаа элэплихэу заублагъэр.

Я ХХ-рэ лэшэгчум ия 30-рэ ильэсхэм якэзуххэм хуугьэ-шагъэу щылаагъэхэм осэ тэрээс къяптыныр, ятонэрэ дунэе заоррагъэжьенэр зыпкэ къикыгъэр бъяунэфынэр джыдээм кынин. Ау щеч зыхэмьтлыр национал-социализмэм, милитаризмэм, дээ монополием ар къазэрэккэлугаагъэр ары. Гитлер Версальскомамыр зээгыныгъэр үүкүү, милитаризмэм, ильгүгү хэлжигур

тъэр».

1956-рэ, 1960-рэ ильэсхэм щыгээгэ Олимпиадэхэм атлетикэ онтэгүумкэ түгэгногого ашатекуагъэу, атлетикэ онтэгүумкэ дунаим, Европэм, СССР-м ячмыонэу Аркадий Воробьевыр Хэгээгү зэошхом ильэхжан мэзищ «штрафной» ротэм хэтыгь. Аш мырэуштэу етхы: «Уголовнэ милитаризмэй ийгээгү зытырещэм, реакциемрэ террорынрэ ярежим пхъашэ Германiem зыщгээуцум Инджылызым, Францием, США-м япащэхэр яштыпкъэу аш зэрэпэмьицужыгъэхэм иягээ къэклуагь.

1938-рэ ильэсүм игъятахэ кынщгээжагъэу Советскэ Союзын фэлтээкырэр зэкэ ышлагь Че-

А лъэхъаным щылэгъэ политик цэрылохэм Советскэ Союзым изекlyakIe Гитлер Европэм жъалымыгъэу щызэрихъагъэм зыкли фагъедагъэп.

1936-рэ ильэсүм кыншгээжьагаа 1938-рэ ильэсүм нэс САШ-ын илтүүлэх ССРР-ын ёшын эзэлэхэд Дж. Дэвис итхялтэй «Миссия в Москву» зыфиорамын эзүүтэй шитхыгыг: «Тэры, е нэмийн хэсэгтэй хувьтэй, Европын идемократиччай ары 1939-рэ ильэсүм ишишхэхээ мазэ Гитлер ын эзэлэхэд Сталиним льэбэкчүү илтүүлэхэдээ».

Гүсэнэгээ эдээзынгээ къэралыгүүщмэ: СССР-м, США-м, Великобританием япашхэм яконференциие Кырым (Ялтэ) щыктуягъэм щаштэгъэ унашьор 1945-рэ ильэсүм имээза парламентым риҳыгылээзэ, Инджылызым йэкыбы къэрал Ioффэмкэ иминистрэу А. Иден мырэущтэу ылогоғъаг: «Урысыер, Британиер, Соединеннэ Штатхэр Ялтэ зэрэшызэкьюуцаугъэхэм фэдэу 1939-рэ ильэсүм зээзгыгыгъягъэхэмэ, Японэрэ дунээ заор кызызремыжъэцтыгъэм щэч хэлльэп». Ау къохьэглэ къэралыгъохэм ялаҗъэкэ пый мэхъаджэм теклон языгъэлъекыщт союзир игъом зэхажэнэу хъугъэп. Советскэ Союзым фронтитгумэ ашымызэонэу кыдэххуугь. Сыда пломэ, 1939-рэ ильэсүм шышхъэдэум и 23-м зэдашыгъэ зээзгыныгъэм Германиемрэ Японилемрэ язэфыщтыгъяжхэр зэйгъэхъягъэх. Фашист Германием икъотэгъутэ Япониемкэ а зээзгыныгъэр утынышко хъугъягъэ. Аш фэдэзыкы тарихым къыхэмьфагъэу, нэмымкы къэралыгъуитгумэ зээзгыныгъэ зэрэзэдашыгъэм епхыгъэу Японием исправительствэ зэбгырыкыжыгъягъ. Политик цэрийлоу У. Черчилль 1939-рэ ильэсүм ишышхъэду щыгэгъэхъугъэш-шагъэм фэгъэхыгъэу мырэущтэу ытхыгъяг: «Джалъэхъаным Советскэ Союзым лъэшэу ишыкгэгъягъ Германием идзэхэр къохьаплэмкэ нахь чыжыалоу Iуащынхэу, урысхэм уахьтэ яшыкгэгъягъ хэгъэгушхом икъопэ зэфэшхъафхэм ашыгэгъэ идзэхэр зы чыглэ щызэхиу гъоенхэу. Ахэм акылышко зыхэль политикэ зэрхьягъ, а уахьтэм ар зэрэтэрэзгыгъэр нэужым щыгэшыгъэм кыгъэлэгъожыгъ».

Ау зыщыдгээгүпшэ хүүтэп а зээгэйнгээгээм советскэ цыифхэми, СССР-м ишацхээм ясакыныгээ тэлкү кызыэрэри гъэыхыгээр, Хэгъэгу зэошхом иублэгьу советскэ хэгъэгур чын- пэ кын изыгъэуугаагээм зэра- щыщыр.

хословакием икъеухъумэн Ингрии, джылызымрэ Франциемрэ тырил, гъэгушухъанхэмкэ. Ау къохъэпээ хэгъэгухэм мышкіэ СССР-мэдээлэх къыдырагъэштагъэл, фашист Германием ар ратыгъ. 1938-рээдээ ильэсым Ионыгъом и 29-м Великобританиемрээ Франциемрээ япремьер-министэрэхэу Чемберлен, Даладье Гитлеррэ Муссолинирэ Мюнхен щадашыгъэ зээзгэвэрэхэдээ гыныгъим тетэү Чехословакием чыгуу ыыыгъыгъэм ипроцент 20-рээ Германием къыфэгъэзагъэ хъулжсан.

Кыкып! Эхэгьэгүхэм ягтуса
мамырныгээр кынхуумэнымкэ
иккэралыгъо щынэгъончагъа
кыгъэгүнэнымкэ амал гори
зэрэцшымы! Эжэйир кызыгурэд
нэүж ары СССР-м Германием
зэдэгүшүү! Эгхуухэр дишынхэу
зырихуухагъэр.

зырихувхага бер.

1939-рэ эдээсүм шышхэйдэл и 19-м советск-герман сатыу кредит зээгэхынныгээ Берлин щыздашдыг. А ильээсүм шышхэйдэл и 20-м Гитлер Сталиным кыяфигэхыгээ телеграммэм итигээ хэгъэгүйтлүүр зэрээмэйзээ штхэм фэгъэхыхыгээ зээгэхынныгээ Советск Сюзим Германием псынкээ шыяпкъэу кыдишишын зэрэфаар

Къоқып! Эхэгъэгүхэм политикийн зэрхжээр зытгээгүйхээ гаагьэр СССР-мрэ Германиимээр наах зэфагъэблынхэр ары. Аялхам ягухэль шойхэр игъом къыдгургууягь. СССР-ийн пактым къэтхэнээр къызхэхкыгъэр зэфэдээ льяпсэхэм атет зээгэгүйгъээ къохьеп! Эхэгъэгүхэм ашт къыдашынэу зэрамыдагьэр ары.

Документхэм кызызраушыхъа тырэмкіз, советскэ-герман пактым джыри кілемтіххәззә, Германиер Польшем Іоныгъом и 1-м нахъ мыгужъо зэрэтибэнэштыр Лондони, Парижи, Вашингтони 1939-рэ ильесым мэлыльфэгъум и 3-м щашләштыгъ. Ключе закьюо ащ пэуцужыын зыльэкіыштыр индхылызы-франкэ-советскэ союзир арэу зэрэштыр дэгъоу къагурьоштыгъ.

Хэгъэгүйтүр зэрээмийзэощт хэм ехылгээгээ зээзгыныгээм зыкцэтхэх нэүж тхъамафэ тешла гээдэг, Германиер Польшэм төбээ нагь, Литвар зэриубытыштын фэгъэхыгээ унашом Германиер Іоныгъом и 25-м кээтхэжыгъээ 1939-рэ ильэсүм Іоныгъом и 27-28-м советскэ-герман зэдэгүү щыгэгүхэр Москва щыктуяльжээ. Джащгыум хэгъэгүйтүр зэрээмийзэощтхэм, СССР-мрэ Германиемээр ягъунапкэхэм яхылгээгээ зээзгыныгээм кээтхагъэх. Советскэ правительствэр кын зэрэклэдэугээм тетэү Германиемээр идээхэр Къохъэпли Украинаимээр Къохъэпли Белоруссиемээр ари щыжыгъягъэх. Литвам төбэнэн гухэлтэй илагъэри Германиемээр зэкырагъэхважын альээгъээ СССР-мрэ Германиемээр ягъунапкэхэр зыщигъэнэфгээгээ картэр Іоныгъом и 29-м гупчэ гээзэгээ пстэуми, гээзтэү «Пионерская правда» зыфиорэри ахэм зэрхэгтэй, къарыхъэгъягь. Урысын эм «идемократическэ» къебар льыгъээс амалхэм непэ къызээр ратхырэм юофир тетыгъэп, шъеф гори ааш хэлтэгъэп.

Индкылзыым илъыктоу Москвада
шыныгъэ Криппс Іәккىб къэралы
юфхемкә министрэу Иден 1941-жылда
ре ильесым Йоныгъом и 27-майда
мырэуштэу фитыхыгъагь: «Мыззэу
мыттоу советскэ пашэхэм къиззэ
ралыагъемкә, ахэр мы пактым
зыфыкыгъетахъяжэр заом хәштагъын
мыхъунхэр, уахътар акъудынырлык
ары».

Зиггулы къэтшырэ документын дунээс правэм ишапхъэхэм зэрэдшиштэрээр къэлгьэн фае. Іёкыль къэралхэм ашылгээ лыклохэм ятхыгээ шъэфхэм, сборникуй «Прибалтика и геополитика» зыфиорэм къыдэхэгээ аналитическэ документхэм нафа къыз зерашшырэмкіэ, дунаим ихгээгүй пэрытхэм якъэралыгь юфы шъэхэм Украяннэмэр Белорусси эмрэ якъохьэплэ хэхүхэр, Прибалтикэр, Бессарабиер, Финляндие м изы Iахь СССР-м зэрэхам гъехьагьэм къыдырагьштэгъягь

альигъэлсыжыныр.
АЦУМЫЖЪ Казбек.

ІофшІэнүм фэчэфых

Нэфыльэр кызыэрэкичэу СПК-у «Колхоз Ленина» зыфиорэм ичэмышхэр гузажохээзэ Іофышэ маклох.

Мы кооперативым хэтхэм ялэжьапкэ адирэ мэкүмэцүнэ юнэ Іофшэпэ зэфэшхьяфафхэм анах ин. Аш кыхэкіеу цыфхэми яоф уасэ фашіеу щыкэгъэнчьеу агъэцакіе. Чэмшын Іофым льыпльэрэр «АР-м мэкью-мэштимкэ изаслученен юфыш» зыфиорэ цэ ляпіэр кызыфагъэшшошагъэу, МТФ-у N 1-м ипашэу Светланы Гулак ары. Мы хызметшланпэ аш ильэс 30 хуугъэу яоф щешэ, ильэс 21-м колективир зэрэшэ. А ильэсхэм щэу кахыжырэмкэ ыкы былымхэм хахью ялмкэ фермэм зэпимоу пэртногъэр ыыгъ. Светланэ кын

зэриорэмкэ, гъэхъэгъэшхэр яшушлагъях гутынгъе фырьлэу лэжьэрэ былымхэм, еж кыфэнэжырэр япшъэриль икыу федизэу агъэцекіенүм цыфхэр кыфищэнхэр, зыкныгъе ахилханыр ары.

Фермэм былымшыхэ 560-рэ тет, аш щыщэу 270-р ашы. Мэзи 7-у блэкыгъем щэ тонн 851-рэ къахыгъ, килограмм 3097-рэ чэм пэпчь кырагъэтигъ. Чэмшыу Галина Фионинам епхыгъе чэм 40-м щэ тонни 153-рэ, килограмм 3842-рэ къакихыгъ. Бгъашэгъонэу щыт Александра Капризинам ильэхъагы: тонни 141-рэ, чэм

тельйтэу килограмм 3635-рэ къарагъетигъ. Я 3-рэ чыпіэр шыгыгыр Елена Коржовар ары, тонни 138-рэ, чэм пэпчь килограмм 3468-рэ.

Фермэм зэкіэмкі чэмшыэ нэбгыри 9 тет, чэш-зымафэм гурытымкэ зы чэмим килограмм 19 къеты, 40-м нэзыгъэсихэрэри ахэтих. Джырэблагъе апэрэу шкіе кызыфехъугъе чэмхэм мафэ къес щэ килограмм 30 — 32-рэ къаты. Гъэхъэгъээ дэгүхэр зэрялхэр ошіе-дэмьышэ Іофэп, ар мыш щыхабз. Аүштэу зыкілхүрэр былымхэм яыгын шэлхъешшхэм атетэу зэтэрагъэпсыхьашь, ашхыщтыр зыфаем фэдизэу, шапхъэм тетэу арагъэгъотыш ары. Щэ къэзытыре чэмхэм адэрхэм нахь анаэ атэрагъеты, нахь ягугүх.

Светланэ зэрэхигъэунэфы-кырэмкэ, хызметшланпэ имкын фэдиз люцери, натрьфи, фэшхъяф лэжьигъэхэри ёшлагъях комбикормэр илэнхэ пае, уарзи, мэкьюн игъом ыгъэхъазырьгъ. Дэгэу зэрэхигъэхэрэри ишүагъэкэ чэм пэпчь гурытымкэ килограмм 500 къещечы, 600 — 700-м нэсихэрэри ахэтих. Былымхэр мафэм хэ агъашхэр. Щэ къэзытыре чэмхэм Іофигъуабэ апиль. Ахэм ашыщ шкілхэр

къакілхоном упылыныр.

— Ашкэ тегъэрэзэ, — elo Светланэ, — осеменаторэу Наталья Барыкина. — Джырызы Іофигъо имханэ хэзгээ-унэфыкын — ар былымхэм яузынчагъ. Мары ильэс 15 хуугъэу аш льэппэ ветеринарэу Константин Доценкэр, ишшэ-рэльхэри икъоу зэригъэца-кэхэрэри ишүагъэкэ гумэкыгъо тыхафэрэп, былым пэпчь хэушхъяфыкыгъе ар льэппэ.

Яофшэгъу мафэхэр зэрэхкохэрэри кынтуатээ, Светланэ кооперативим ипашэу Д. Кыкылым ыцэ бэрэ кыриуагъ Іофигъэм сэдэ фэдэ льэу ялэми, зэрафэгумэкырэр, зэкіэри инэлгэгэу зэртир хигъэунэфыкызэ.

Долэтый Назимбый ыкъор едэгээри специалист дэгү, аш хэшшик афырил агротехникэм,

былымхэм яыгын, административэ-хызметэй Іофхэм. Игъашэ зэртигъе мэкүмэц хызметшланпэ аш ымшшэрэ хэлхэжээ, цыфхэм цыхэе фашы, сидигуи ыорэм дырахъштэнэу хязырых. Долэтый 1995-рэ ильэсүм кынчжэхъягъеу мы хызметшланпэ импаш, ау Большесидоровскэм ичыгүхэм ильэс 45-рэ хуугъэу ашэлжээ. Аш мэхъянэшо реты кооперативим зыкызэуихынам, аш кыхэкіеу цыфхэм цыхэе кынчжэхъягъеу яшылхэри ишшэ-псэукэ зыкынчжээтынам дэлжээ, шынкээнгъеэ зэфирялэу ыпэкэ льэклутэх.

Светлана Гулак зэриорэмкэ, кынчжэхъягъеу яшылхэри Іофшэн щылэп, упсэунэу уфаемэ, улжээ-ныш, ушхэжэшт. Узедеэжжын, ийэм уасэ фэлшын фае.

ПШЫКЪЭНЭ Май.

Улап.

Тарихъ кІэнүр ахъункіэ

Ставрополь краим щыщ В. Куликовыр тыжынам хэшыкыгъе шыоныбжъэ ыыгъеу Адыгейим къэкіогъагъ. Шыоныбжъэр зыщэфын ыгъотымэ ыщэнэу ары зыфэягъэр.

Тарихъ мэхъянэ зиэ пкыгъор Краснодар краим ижсперт куп хэтхэм арагъэлэгъугъ, ахэм ар тыжын къабзэм зэрэхшыкыгъэр, ихъурэгъэкэ сантиметрэ 15 зэрэххэрэр, ильэгагъэкэ сантиметритгүм зэрэнэсирэр къалагъ. Ыклоцкіэ тхыпхъэхэр тешыхагъэх, ыгүзэгү дышье лэлтийнам фэдэу ишыхагъэм дышье тхыали 6 щызэхэкы. Тхээ-пэ пакхэрэ зэкіолгэххэрэ пчэгум хульфыгъе сурэт ит. Сасанид династие итетыгъо зыщэрагъэжъагъэр ары зыгъэфедэштгыгъэр.

Псышуюальэм фэдэ пкыгъохэр цыфхэм бэрэ апэ къифхэу хабзэп, сурэтыр пачыххэхэм ашыщ зэрэти-рашыкыгъэри гъуашэрэп. Джаш фэдэу пачыххэ тамыгъе а пкыгъом ыгъууклэ тедзагъ.

Экспертхэм кызыэралорэмкэ, аш фэдэ пкыгъор хы Шуцлэм итемыр лэйнэ-къох (Кырымэр Темир Кавказырмэр) ары кызыщаххункіэн альэкіштгыгъэр.

Адыгейим и Лээпкэ музей иофишшэхэми ахэм къадырагъаштэ. Аш фэдэ пкыгъо ляпіххэр тарихъым ыкы культурэм икъэн хууяххэр цыф нээ-псыхэм алэкафхэу, къэралыгъом ращихэ зыхуукэ угу къемюн пльэкырэн.

Шыэфэу уцуулжэхъэр зытыххэрэм ямыхх-мышлагъе зэпагъеурэп. Адыгэ Республика музей икультурнэ кіэн къэуху-мэгъэнамкэ ыкы гъэфедэгъэнамкэ Гъэлорышланпэм испециалистхэм кызыэралорэмкэ, культурэм иобъектхэр кызыбъэгъунэнхэ пльэкыщ закъор ахэр кызыыхэбгэшхэмкэ ыкы зябгъэтыххэмкэ ары.

Аш фэдэ Іофхэр агъэцекіенэу амал яэ зыхуукэ, культурэм ыкы археологиим иобъект мини 3,4-у тиэр мини 4-м зэрэнэсүштим тиспециалистхэм яцыхэ тель. Аужырэ ильэс 10-м Адыгейим псеольэшхэрэри зыщашырэ ыкынфраструктурэр зыщагъэпсырэ чын-пэхэм объект 240-рэ кынчжээтигъэ-нэнхэ альэкыгъ.

Урсые географическе обществэм икъутамэу Адыгейим щылэми ишыпкъеу тарихъ саугээтхэр цыфхэм аримыгъэ-къутэнхэм ыуж ит. Мы лъэхъянам Адыгейим итарихъ ыкы икультурэ исаугээтхэр зэкэ зэрэтхэштхэ картым изэхэгъеуцон яоф дашэ.

ШЫАУКЬО Аслынгуш.

Лъэпкъ кIэныр

КъоджацIэхэр тэжъугъэугъойжых

Урысые дзэ-патриотическэ обществэм икъутамэу Адыгэ Республика м щизэхащагъэм ившъериль шхъаIэхэм тарихъ хуугъэ-шIагъэхэм апыль къэбархэр кызэтэригъэнэнхэр зэращищым гупшиисэ гъэнэфагъэхэр уегъашых.

Адыгэ чыгуу тызэрысум Кавказ заор щыкъоз Урысыем ипачыхъэу ЯтIонэрэ Александр кызэрэкогъагъэр зымышIэрэ Кавказми Урысыеми исэп. 1861-рэ ильэсум Ионыгъом и 16 – 18-м ар станицу Новосвободнэм илэгъ-блэгъу адигэ лъэпкъым илъикло куп щыкуIэгъагъ. Пачыхъэм идзэхэм Кавказым заор щизэпагъэунэу зэртихъэгэ меморандумыр адигэ лъэпкъым ыцIэкIе аш ратыгъагъ.

Пачыхъэр Кавказым кызэрэкогъэзэ закъом паеп, чыпIэрыс адигэ лъэпкъир зээ зэпмыуужым зэреритекъухагъэм, цыфхэм ашъхъэ рагъижъэжынэу зэрхуугъэм а хуугъэ-шIагъэр афэгъэхыгъ. Ахэр зызэуIэгъагъэхэм ильэси 158-рэ тешлагъ, ау зыщизэуIэгъэгъэхэ пыталиэм зы саугъети, зы тамыгъи непэ кызэнсэгъэм тетэп.

Хуугъэ-шIагъэ инэу лъэпкъым иду-нээтиетыкIе зэзыхъокыгъэм икъэбар тарихъым кыхъэнагъ, ау а чыпIэрысими хигъэунэфыкыгъэп, шIажымитамыгъэ гори фыхахыгъэп.

БлэкIыгъэм мэхъанэшхо иI

Ахэм сягушысээ, сибу къекыгъ: сида Кавказ заор, зекI пюоми хуунэу, хэкъодэгъе адигэ лэжъекло лъэпкъым ильэуж тарихъым кызкIыхъэмийнэрэр? Адыгэ къоджэ цыкIухуу къушхъэм хэсигъэхэм яшIажъ ашызымыгъэгъупшэшт тамыгъэхэр зыкIамыгъэууухъэрэ?

Ioфэу дгъэцакIэрэм ельтигъэу Мые-къопэ районым сикуло бэрэ къыхъэклы. ПсэуIэ зэфэшхъафхэм адэсхэм «мычыжъэу», «ыпшъалокIе», «мыщ дэжым» адигэ къудажэ Ѣщыгъ» алоу зэхэсехы.

Гъозэрэпльэ итысыпIагъэр.

Къагъэльэгъогъэ чыпIэхэр теубытагъе хэльэу сибу къекыжыщхэп, ау чыпIэ 3 – 4-р кызыэрэзгъотыжьушуущтым сицихъэ тель.

Адыгэ чылэхэр зидэшысигъэ чыпIэхэм унэ лъэпсэжэ тэкъуагъэхэр, псынэжэ зэхэуагъэхэр, адигэ къужъ чыгыжхъэр джыри ашыользгъуух. Мыхэм Кавказ заор ыпкIэ адигэ къудажэу ХыакIэмзье е Даурхабэл (нэмыхъыцIэхэри атхагъэхэу) мемориал тамыгъэхэр ашыбгъэуухэмэ, блэкIыгъэ лъэпкъ тарихъым икъизэтэгъэнэн иегъэжапIэ хуущт. Дэгъуба къудажэхэр зидэшысигъэхэ чыпIэхэр, ацагъэхэр тиньбжыкIэхэм ашIэхэмэ!

Тэри, лъэпкъым щымыщхэми, аш кырыкIуагъэр тшэнэу тыфай, тшогъэшIэгъон. Сида пюомэ тызхэс адигэхэр (черкесхэр) Кавказым щыпсэущтыгъэ анах лъэпкъижхъэм зэу ашыщых. Ахэм ятарих умышIэу Кавказым кырыкIуагъэри икъоу кыбгурьюштэп.

Адыгэ къудажэхэр зидэшысигъэхэ чыпIэхэр дгъэнэфэжыщхэмэ джы зэпхыгъэштыр непэ лъэпкъым аш еплъикIэу фишиштыр ари. ЯщыкIагъа ныбжыкIэхэм ыкIи ахэм къакIэлъикоштхэм лъэпкъым иблэкIыгъэ зыфэдагъэр? Ioфэу етхыхъээрэм уасэ фашыщта, агу рихыщта, тэ тигухэльхэри зэрэкъабзэхэр къагуруюшта, хъауми мыскъарэ ташыщта?

Щысэхэр Ѣщыгъ

Мы упчIэхэр кызкIеуухъэрэм лъапсэ иI. ЦыфхэмкIе мэхъанэ зиIеу ыкIи зишIагъэ къекIонэу Ѣщыгъэ Ioфыгъо тапекIе зетэхъижъэм, аш изэшIохын зыими ыпшъэ рильтхажыгъагъэп, ипрозект дгъэхъазырыгъэхъами, дгъэцкIэжышишъугъагъэп. Адыгэкъалэ социальнэ ыкIи экономическэ хэхъоныгъэхэр егъашыгъэнхэм пае амалэу ыкIи хэкIыгъэу агъэфедэшъущтхэм якъыхъэхын зыщыпильгъэхэ лъэхъаныр ари ар зыхуу-гъагъэр. IерышI хымынэпкъ нэбгырэ миллион зыдэс къалэм (Краснодар) пае зыгъэпсэфыгъэ анимационнэ гупчэ кыщызэуахымэ бгъуитIумки и федэ зэрэхъущтыр гъэнэфэгъагъэ. АпэрэмкIе, Адыгэкъалэ Ѣщыпсэухъэрэм Ioфша-пIэхэр ялэштыгъэх ыкIи ахэр яунэхэм апэблэгъэштгъагъэр. ЯтIонэрэмкIе, къалэм цыиф жъугъэу дэсир зыгъэпсэфыгъэ агъэпсырэм ягуапэу къекIоштгъагъэх.

Аш фэдэ гупчэхэр Урысыеми Европэми Ѣашыгъэхэу, Ѣашустыгъахъэхэу Ѣщыхъ. Къафэдгъэзэжын джыри адигэ къоджэхъэм. Къушхъэхэм зекIо маршрутхэр кыхъэзыхъэрэ экспедициихэм ашыщ сицэхтэу къушхъэу Aулъ (Аулъэмэ якъушхъ) зыфилорэм тыйдэклөгъагъ. Аш Аулъэмэ якъудажэ зытесыгъэ чыпIэ тешшор кыщыдгъотыгъагъ. Чыгу Iэгъоблагъохэм, хэпIэжхъэм защищтлыхъээ, адигэ обзэгъужык къеджъотыгъагъ. Аулъэ лаакъом инасып къыхъыгъ, Аулъэ къудажэр зидэшысигъэр гъэнэфагъэу къы-

ХымышкIэй зидэшысигъэр чыпIэр.

ГущыIэм пае, Ростов дэсхэм псыхъоу Дон исэмэгубгукIэ зыгъэпсэфыгъэ чыпIэу «Лебердоныр» кыщаагъэпсыгъ. Къухъэжъэу хабзэм ымыгъэфеджыхъэрэ кызыэхаягуаехи, шхапIэхэр, хыакIэшхэр, зыгъэпсэфыгъэ чыпIэ зэфэшхъафхэр къашызэуахыгъэх.

Джащ фэдэ анимационнэ гупчэу зэрэ Европу ѢщизэлшIагъэр къалэу ВенэгъиунапкIэ Ѣашыгъэпсыгъ, «Венскэ мэзкIе» еджэх. Сидиюо укIуагъэми мыш дэгъоу зыщыбгъэпсэфыгъ, ушыгупсэфыгъ.

Адыгэкъалэ пэблагъэу бгъэпсын пльэкIыщт зыгъэпсэфыгъэ фэшхъафэу къухъэ цыкIухъэм уарысэу IерышI хым утхъан, пцэжъые ущешэн амал цыфхэм ялэштгъагъэ. Пцэжъыеш ыкIи этническэ маршрутхэр а чыпIэм Ѣщыпхырыпшынхэ, адигэ къудажэхэр зидэшысигъэ чыпIэхэм адэжэ ахэм ацIэхэр, лаакъоу дэсигъэхэр зыфэдагъэхэр атхагъэхэр къэлэхэр ашыбгъэуухъунхэ пльэкIыщтгъагъэ, якъоджэхъэм ашыIагъэхэм афэдэу къагъэзжыщтгъагъэ. Джары шIажъыр зымыгъэкIосэштыр. Джары этнотуризмэм зезигъэушомбгъущтыр.

Ау ашыгъум типроект къыдьрагъэштэгъагъэп. ЯщыкIэгъэшта адэ ар джыре лъэхъаныр.

Къудажэхэр Ѣщыгъэхъими, ацIэхэр къэрэнх

Къафэдгъэзэжын джыри адигэ къоджэхъэм. Къушхъэхэм зекIо маршрутхэр кыхъэзыхъэрэ экспедициихэм ашыщ сицэхтэу къушхъэу Aулъ (Аулъэмэ якъушхъ) зыфилорэм тыйдэклөгъагъ. Аш Аулъэмэ якъудажэ зытесыгъэ чыпIэ тешшор кыщыдгъотыгъагъ. Чыгу Iэгъоблагъохэм, хэпIэжхъэм защищтлыхъээ, адигэ обзэгъужык къеджъотыгъагъ. Аулъэ лаакъом инасып къыхъыгъ, Аулъэ къудажэр зидэшысигъэр гъэнэфагъэу къы-

зэрчIэкIыгъэм фэшхъафэу, ахэм якъушхъи, япсыхъо цыкIуи, Аутлинка цыIэу, ялэх.

Адыгеу къызшыхъуагъэр шу зыльэгъоу, зыгъашIоу, аш хэхъоныгъэхэрэ ышыхъээз лъыкIотэнэу фаехэм ижыре адигэ къудажэхэр зидэшытгъэхэр къыхъагъэштыжхэ ашIоигъомэ, тэ ахэр Адыгэ Республика ыкIи Краснодар краим якархэм ахэтхэжынхэм Ioф дэтшIэнэу тыхъазыр. РВПО-м ильхъокло куп Ioфым къыдьригъэштэшт ыкIи IэпIэгъу къытфэхъущт.

«Ioф мыублэм блэ хэс» alo адигэхэм, ау гъогу техъэрэри гъогу тенэрэп.

Черкесиум чынальэу кызээльиубытштыгъэр инигъэ. Шапсыгъэ чыгум ушылыхъонри гъашIэгъоныщт. Непэми картым хэдгъэхъанхэу къоджиту — Шээхъохблэрэ Шэхапшъэрэ ѢщIэх.

Псыхъоу Къурджыпс кыфэбгъэзэжьмэ, аш ябгъухэм адигэ къоджэ 400 фэдэз ашыпсэущтыгъэу къэбархэр къекIокхы. Кавказ заор къемыжъээз ахэр фэдэ пчагъэкIе нахыбагъэу къэзэхъяхъэрэри ѢщIэх. Къудажэхэр мыныгъэхэм, зэпэблагъэштыгъ.

Адыгэ къоджэхъэм уальхъуныр ыкIи къэгъотыжынхэр научнэ ыкIи тарихъ IoфшIэгъэ инэу зэрхуущтыр гъэнэфагъэ. Лъэпкъыр мыкодыпэу кызыэрэзэтенагъэр бгъэшIэгъонэу ѢщI. Сида пюомэ черкесхэр мэзым ыкIи къушхъэхэм чыжъэу ахахъэштыгъэх, чылэ цыкIу зэпэблагъэхэрэ тысыштыгъэх, гъаблэм ымыгъэлIэнэнэу пае чыгур агъэфедэнэу рагъажъэштыгъ.

Пачыхъадзэм зауу адигэхэм къаришылIэгъагъэр зыфэдагъэ шыпкъэр макIе зышIэрэр. Аш пшээрьилюу илагъэр адигэ къудажэ пэпчэ лъэпсэхъэр къифихъынр аргыгъэ. Апэ цыфхэм яунэхэр агъэстштыгъэх, етIанэ ягъомылапхъэхэмэ бывлымуухъэмэ агъекIодыштыгъэх. ПсэуIэ зимыIе егъэзигъэхэр аш пэпч къушхъэхэм наху чыжъэу ахахъэштыгъэх. А чыгухэр цыф лаакъоу зынэмисыгъэ чыпIэх эзидэшыиагъэхэр.

**Иван БОРМОТОВ.
Тхакло.**

Апэрэ дунэе заомрэ уахътэмрэ

Лыхъужыныгъэр хэкІуакІэрэп

Апэрэ дунэе заом адыгэхэмрэ къэзэкхэмрэ зэгъусэхэу лыхъужыныгъэ щиззерахьагь. Пыйхэм язехэкъутэн пхашэу зэрэхэлэжьагъэхэр тарихым егъашы хэкокІэштэп.

1919-рэ ильэсүм Германиер Урысыем ичыгу къыхыи, зао къыришилгагь. Кавказым ис лъепкъхэр яхгъэгу къаухумэним фэшл пийхэм апэуцунхэу гухэл зэрашыгъэр шуудээ дивизием илащэу, генералэу Воронцов-Дашков Илларион макъэ рагъэлгүй. Зэхэцэн йофытхэр агъецакІэхи, Кавказ шыудзэр щылэх хуугъэ. Дивизием Кавказым щыщхэр арых хэтыгъэхэр. Къэбэртэе, дагыстан, чечэн, адигэ, ингуш, нэмыхын полкхэр дивизием хэхъягъэх.

Адигэ зэолхэм лыхъужыныгъэ зэрахьагь, бгъэхальхъэхэр къафагъэшшошагъэх. Георгиевскэ къащым истепеньхэр къаратыгъэх подхорунжиуе ПэкІэшко Уцужыкъо, юнкерэу Джарымэ Мусэ, урядникэу Шхъэлэхъо Рэмэзан, фэшхъяфхэм.

Адигэхэмрэ къэзэкхэмрэ зэгъусэхэу Карпатхэм, Румынием, фэшхъяфхэм ашыззэуагъэх. Къэзэкхэу Козьма Крючковыр, Адигэхэмрэ къэзэкхэмрэ зэгъусэхэу Карпатхэм, Румынием, фэшхъяфхэм ашыззэуагъэх. Къэзэкхэу Козьма Крючковыр,

Константин Недорубовыр, фэшхъяфхэри лыхъужыныгъэ зезыхъягъэхэм ашыщы.

Пшызэ шъольыр, Темир Кавказым арькыгъэ зэол мини 100-м нахыбэ хэгъэгум ишхъяфитныгъэ фээзуагь, нэбгырэ мин 30-м ехъу фэхыгъэ. Заом къэралыгъо 38-рэ хэщаагъэ хуугъягъэ. Урысыем ицыиф миллиониту фэдиз хэкодагь. Ильэси 4 заор куагъэ.

Адигэхэмрэ къэзэкхэмрэ дунэе заом зэгъусэхэу зэрэхэлэжьагъэхэм фэгъэхыгъэ саугэйт Краснодар къыщызэуахыгь.

Ионыгъом и 5-м Мыекуапэ икъэлэ парк зэхахьэу щыклоштыр Адигеим икъушхъэчіэхэмрэ Пшызэ икъэзэкхэмрэ алэрэ дунэе заом зэрэхэлэжьагъэхэм ехъылгагь. Республике общественнэ движениеу «Адигэ Хасэр», къэзэкхэр, къэндзалхэр, азербайджанхэр, ермэлхэр, студентхэр, нэмыхынхэри йофтхъабзэм хэлэжьэштых.

Зэхахьэр паркын сыхьатыр 18-м щаублэшт.

Футбол

Я 7-рэ зэIукІэгъухэр

Хэгъэгум футболымкэ изэнэкъоу купэу «Кыблэм» щыклоорэм я 7-рэ зэIукІэгъухэр щыкluагъэх.

КІэуххэр

«Интер» — СКА — 1:0, «Зэкъошныгъ» — «Урожай» — 2:1, «Краснодар-3» — «Анжи» — 2:2, «Волгарь» — «Черноморец» — 2:0, «Динамо» — «Легион» — 1:1, «Мэшыкъу» — «Алания» — 0:1, «Махачкала» — «Спар-

так» Нч — 1:1, «Спартак» Вл — «Биолог» — 0:1.

ЧыпІэхэр

1. «Зэкъошныгъ» — 19
2. «Волгарь» — 16
3. «Динамо» — 16
4. «Черноморец» — 11

5. «Махачкала» — 11
6. «Алания» — 10
7. «Биолог» — 10
8. «Спартак» Нч — 9
9. «Краснодар-3» — 9
10. «Мэшыкъу» — 8
11. «Интер» — 8
12. «Легион» — 8
13. СКА — 6

14. «Анжи» — 5
15. «Урожай» — 3
16. «Спартак» Вл — 2.

Ионыгъом и 8-м я 8-рэ ешIэгъухэр «Кыблэм» щыклоштыр. «Зэкъошныгъэр» Краснодар краим ипсэуплэу Прогрессым щыклоштыр «Биологым».

Авшъэрэ купыр

ЯешIакІэ хагъахъо

Урысыем футболымкэ иапшъэрэ куп хэт командэхэм шышхъэлум и 30-м къыщыублагъэу Ионыгъом и 1-м нэс я 8-рэ ешIэгъухэр ялагъэх.

«Крылья Советов» — «Динамо» — 0:0, «Уфа» — «Оренбург» — 1:2, «Рубин» — «Шахчэ» — 0:3, «Локомотив» — «Ростов» — 1:2, «Ахмат» — «Тамбов» — 1:1, «Урал» — «Краснодар» — 2:4, «Арсенал» — ЦСКА — 1:2, «Спартак» — «Зенит» — 0:1.

Апэ ит командэхэм ашышхэр Москва щызэдешшагъэх. «Зенит» «Спартакым» теклигагь. Ю. Жирковыр къэлапчъэм пэчыжъеу дауи, хъагъэм іэгугаор дахэу дидзагь. «Ростов» 2:0-у «Локомотивым» теклизэ А. Миранчук ухуумаклор къыззэринэки, къэлапчъэм іэгугаор дигъэфагь. Ю. Семинир зипшээ «Локомоти-

вир» бэрэ ыпэкІэ илъыгь, ау пчъагъэм зэхъокыныгъэ фишын ыльэкІыгъэл. «Шахчэм» алэрэ теклонигъэр къыдихи, ауж къинхэрэм къаҳекъижъеу ыублагь. «Краснодар», ЦСКА-м тэххагъэ зэрашырэм даклоу ешлаклэу къагъэлтагъорэр нахьышу мэхъу.

Зэтэгъапшэх

1. «Краснодар» — 17
2. «Зенит» — 17
3. «Ростов» — 17
4. ЦСКА — 16
5. «Локомотив» — 14
6. «Спартак» — 14
7. «Арсенал» — 13

8. «Урал» — 10
9. «Рубин» — 10
10. «Уфа» — 10
11. «Динамо» — 9
12. «Ахмат» — 8
13. «Крылья Советов» — 7
14. «Шахчэм» — 6
15. «Оренбург» — 5
16. «Тамбов» — 5.

Урысыем ихэшишыгъэгъэ футболов командэ Европэм изэнэкъоу фэгъэхыгъэ пэшхорыгъэш зэIукІэгъухэм ахэлажь. Ионыгъом и 6-м ѕык и 9-м Шотландиум, Казахстан адешштэл. 2019 — 2020-рэ ильэс ешIэ-

го Урысыем щыклоорэм Ионыгъом и 15-м паублэжьышт.

Я 9-рэ ешIэгъухэр 15.09

«Зенит» — «Арсенал»
«Спартак» — «Урал»
«Ростов» — «Ахмат»
«Краснодар» — «Крылья Советов»
«Тамбов» — ЦСКА
«Динамо» — «Уфа»
«Шахчэм» — «Локомотив»
«Оренбург» — «Рубин».

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкIи къыдэзыгъэкIырэ: Адыгэ Республикэм лъэпкъю йофхэмкIэ, ЙэкIыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адиряIэ зэпхынагъэхэмкIэ ыкIи къэбар жуугъэм иамалхэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр: 385000, къ. Мыекуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къайхырэ А4-кIэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкIэ 5-м емыхъхэрэ арь. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлгээ, шрифтыр 12-м нахь цыкIунэу Ѣытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожых.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщашыхъятыгъэр: Урысые Федерацием хэутийн йофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъы-ІэсэкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпIэ гъэоры-шапI, зэраушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэ ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 4283
Индексхэр П 4326
П 3816
Зак. 2334

Хэутийн узщыкIэтхэнэу Ѣытэп хахътарыр 18.00

Зыщыхаутырэ уахътарыр 18.00

Редактор шхъбаIэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъбаIэм игуадзэр МэшлIэкъо С. А.

ПшьэдэкIыж зыхъырэ секретарыр ЖакIэмкIо А. З.